

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ:
การพิจารณาพิสูจน์ของโจทก์กับบทบัญญัติที่สันนิษฐานว่า
เป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ
ประเภท 1

นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์
พินเลิศ เอกบรมสิริ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจ: ภาระการพิสูจน์ของโจทก์กับบทบัญญัติที่สันนิษฐานว่า เป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1

นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์*

Nitinant Bruranajroenrak

พันธ์เลิศ เอกบรมสิริ**

Phanloet Ekboromsiri

การดำเนินคดีอาญาภายหลังที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแล้ว เมื่อพนักงานอัยการโจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดจึงมีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยโดยปราศจากความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง และศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ต่อเมื่อแน่ใจว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227¹ หลักดังกล่าวนำมาใช้กับการสืบพยานในคดียาเสพติดด้วย เพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่บัญญัติเรื่องภาระการพิสูจน์ของโจทก์ ดังนั้น การสืบพยานในคดียาเสพติดจึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550² ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว สำหรับประเด็นเรื่องภาระการพิสูจน์ในคดียาเสพติดที่เป็นปัญหาในคดี คือ ภาระการพิสูจน์ของโจทก์กับ

---

*อัยการประจำกองสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา 1; น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, น.บ.ท. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา; น.ม. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. E-mail: nitinantattomey@hotmail.com

Divisional Public Prosecutor, Executive Director's Office of Criminal Litigation 1; LL.B. Ramkhamhaeng University; Barrister at Law at Thai Bar Under the Royal Patronage; LL.M. Ramkhamhaeng University.

**อัยการจังหวัดผู้ช่วยสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน; น.บ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (เกียรตินิยมอันดับสอง), น.บ.ท. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา; น.ม. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. E-mail: thephanloet@hotmail.com

Assistant Provincial Public Prosecutor, Office of Mae Sariang Provincial Public Prosecution; LL.B. (second class honors) Chiang Mai University; Barrister at Law at Thai Bar Under the Royal Patronage; LL.M. Ramkhamhaeng University.

¹โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2551), หน้า 1-2.

²“พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก (14 มกราคม 2541): 45.

บทบัญญัติที่สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522³ มาตรา 15 ซึ่งเป็นปัญหาว่า ในกรณีนี้ที่จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองที่ปริมาณที่กฎหมายกำหนดซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 นั้น โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ว่า จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ส่วนจำเลยไม่มีภาระการพิสูจน์หลักกลางข้อสันนิษฐานดังกล่าว หรือโจทก์ก็เพียงแต่พิสูจน์ว่าจำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเท่านั้น ส่วนจำเลยมีภาระการพิสูจน์หลักกลางข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว

สำหรับปัญหานี้ ผู้เขียนขอยกคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1047/2563 เป็นกรณีศึกษาโดยวิเคราะห์หลักกฎหมาย แนวคิดของนักนิติศาสตร์ เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1047/2563 ได้วินิจฉัยไว้ดังนี้

ข้อเท็จจริง: ก่อนเกิดเหตุเจ้าพนักงานตำรวจได้รับข้อมูลจากผู้ต้องหารายอื่นขัดทอว่า ไปรับเมทแอมเฟตามีนจากจำเลย และได้รับข้อมูลว่า จำเลยมีพฤติการณ์ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยทำหน้าที่เป็นคนกลางคอยรับส่งเมทแอมเฟตามีนให้แก่ลูกค้า วันเกิดเหตุเวลาประมาณ 12 นาฬิกา เจ้าพนักงานตำรวจพร้อมพวกออกตรวจท้องที่พบจำเลยยืนอยู่ริมถนนภายในหมู่บ้าน จำเลยมีท่าทางคล้ายจะหลบหนี เจ้าพนักงานตำรวจจึงแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานตำรวจขอตรวจค้น จากการตรวจค้นพบเมทแอมเฟตามีน 2 เม็ดบรรจุในถุงพลาสติกใสแบบรูดปิดเปิด อยู่ในกำมือข้างขวาของจำเลย จำเลยรับว่า เมทแอมเฟตามีนดังกล่าวเป็นของตนเอง โดยรับมาจากคนร้ายไม่ทราบชื่อสกุลจริง หลังจากนั้นเจ้าพนักงานตำรวจจึงให้จำเลยโทรศัพท์ติดต่อล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากคนร้ายจนสามารถจับกุมคนร้ายได้ และเจ้าพนักงานตำรวจร่วมกันจับกุมจำเลยและให้จำเลยพาไปตรวจค้นบ้านของจำเลยพบเมทแอมเฟตามีน 14 เม็ด ซุกซ่อนอยู่ใต้ผ้าห่ม บริเวณเพิงข้างบ้าน จำเลยรับว่า เมทแอมเฟตามีนดังกล่าวเป็นของตนมีไว้เพื่อเสพ บางครั้งนำไปแบ่งขายให้เพื่อน เจ้าพนักงานตำรวจแจ้งข้อหาแก่จำเลยว่ามีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำเลยให้การรับสารภาพ เจ้าพนักงานตำรวจร่วมกันจับกุมจำเลยพร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลางนำส่งพนักงานสอบสวนในชั้นสอบสวน เมทแอมเฟตามีนของกลางตรวจพิสูจน์แล้ว คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 0.49 กรัม

³“พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 96 ตอนที่ 63 ฉบับพิเศษ (27 เมษายน 2522): 40.

พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่จำเลยว่า เสพเมทแอมเฟตามีนและมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยให้การรับสารภาพ

พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานเสพเมทแอมเฟตามีนและมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต และขอให้ริบเมทแอมเฟตามีนของกลางตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 57, 66, 91, 102 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32, 91

จำเลยให้การรับสารภาพข้อหาเสพเมทแอมเฟตามีน และมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ปฏิเสธว่ามีได้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง: พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15

คำพิพากษาศาลชั้นต้น: จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 57, 67, 91 การกระทำของจำเลยเป็นความผิดกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91

ฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 50,000 บาท

ฐานเสพเมทแอมเฟตามีน จำคุก 6 เดือน และปรับ 15,000 บาท

จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้กระทงละกึ่งหนึ่ง

ฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต คงจำคุก 1 ปี 3 เดือน และปรับ 25,000 บาท

ฐานเสพเมทแอมเฟตามีน คงจำคุก 3 เดือน และปรับ 7,500 บาท

รวมจำคุก 1 ปี 6 เดือน และปรับ 32,500 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี ให้คุมความประพฤติของจำเลยเป็นเวลา 1 ปี โดยให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ 4 ครั้ง ตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด ห้ามจำเลยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด กับให้จำเลยกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควรเป็นเวลา 24 ชั่วโมง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30

ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์: การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและขอให้ริบเมทแอมเฟตามีนของกลางตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2), 66, 102 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 32

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด: ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดพิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2), 66 วรรคหนึ่ง จำคุก 4 ปี คำให้การในชั้นสอบสวนและทางนำสืบของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้หนึ่งในสาม คงจำคุก 2 ปี 8 เดือน โดยไม่ปรับและไม่รอกการลงโทษ

ฐานเสพเมทแอมเฟตามีน ปรับ 10,000 บาท ลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ให้กึ่งหนึ่ง คงปรับ 5,000 บาท สำหรับความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีนให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โดยไม่คุมความประพฤติของจำเลย

ริบเมทแอมเฟตามีนของกลาง

นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

จำเลยฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา: จำเลยรับจ้างฉีดยาฆ่าแมลงและเป็นกรรมกร จึงเก็บเมทแอมเฟตามีนไว้เพื่อเสพ โดยเข้าใจว่าจะทำให้มีเรี่ยวแรงเพื่อจะทำงานได้มากขึ้นจำเลยกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำพิพากษาศาลฎีกา: พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 67 จำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 50,000 บาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 1 ปี 3 เดือน และปรับ 25,000 บาท เมื่อรวมกับโทษในความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีนแล้ว เป็นจำคุก 1 ปี 6 เดือน และปรับ 30,000 บาท โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ 2 ปี และให้คุมความประพฤติจำเลย 1 ปี นับแต่วันอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาโดยให้จำเลยกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์เป็นเวลา 30 ชั่วโมง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 หากไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

เหตุผลของศาลฎีกา: ถึงแม้เมทแอมเฟตามีนของกลางที่เจ้าพนักงานตำรวจยึดได้จากจำเลยมีจำนวนสิบบ้าหน่วยการใช้ขึ้นไป อันต้องด้วยข้อสันนิษฐานของมาตรา 15 วรรคสาม (2) แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็มีใช้ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด เมื่อพยานหลักฐานโจทก์ยังมีน้ำหนักไม่มั่นคงพอที่จะลงโทษจำเลย กล่าวคือ เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยพยานโจทก์กล่าวอ้างว่าก่อนเกิดเหตุได้รับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์การจำหน่ายยาเสพติดของจำเลยมาก่อนแต่ก็ไม่ได้ระบุแหล่งผู้ให้ข้อมูลและไม่มีรายละเอียดว่าจำเลยจำหน่ายยาเสพติดให้แก่ผู้ใด เมื่อใด ทั้งไม่มีการสืบสวนขยายผล เพื่อพิสูจน์การ

กระทำความผิดของจำเลยว่าเป็นคนกลางคอยรับส่งเมทแอมเฟตามีนให้แก่ลูกค้าจริงหรือไม่ คำเบิกความของพยานโจทก์จึงเลื่อนลอยขาดความน่าเชื่อถือ และขณะเจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นตัวจำเลยพบเมทแอมเฟตามีน 2 เม็ด อยู่ในกำมือข้างขวาโดยการจับกุมจำเลยไม่ได้มีการวางแผนมาก่อน ไม่ได้มีการโทรศัพท์ติดต่อล่อซื้อหรือนัดหมายให้จำเลยมาบริเวณที่เกิดเหตุ เป็นการพบจำเลยโดยบังเอิญ จึงเป็นเรื่องที่ผิดวิสัยอย่างยิ่งเพราะเมทแอมเฟตามีนเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เหตุใดจำเลยจึงต้องนำออกมากำไว้ในมือในที่สาธารณะเช่นนี้ คำเบิกความของพยานโจทก์ส่วนนี้จึงขัดต่อเหตุผล นอกจากนี้ เมทแอมเฟตามีนที่ตรวจยึดได้ที่บ้านของจำเลย 14 เม็ด เป็นจำนวนไม่มากนักและถูกซุกซ่อนไว้อยู่ในตู้ผ้าห่ม โดยไม่ปรากฏว่ามีการแบ่งบรรจุในลักษณะเตรียมไว้เพื่อจำหน่าย แม้โจทก์จะมีคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนมายืนยัน แต่ก็เพียงพยานบอกเล่ามีน้ำหนักน้อย เมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่มีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากคำรับดังกล่าวมาฟังประกอบ พยานหลักฐานโจทก์ตามที่น่าสืบมาจึงมีน้ำหนักน้อย

ส่วนจำเลยนำสืบว่า จำเลยรับจ้างฉีดยาฆ่าแมลงและเป็นกรรมกร จึงเก็บเมทแอมเฟตามีนไว้เพื่อเสพ โดยเข้าใจว่าจะทำให้มีเรี่ยวแรงเพื่อจะทำงานได้มากขึ้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า กรณีอาจเป็นดังที่จำเลยฎีกาดังกล่าวก็เป็นได้ซึ่งมีเหตุผลที่จะรับฟังหักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายได้ กรณีจึงรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย⁴

ข้อพิจารณา

1. ภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีอาญา

เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเป็นระบบกล่าวหา เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่าใช้ระบบไต่สวน เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559⁵ มาตรา 8 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559⁶ มาตรา 6 และเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย⁷ มาตรา 29 วรรคสองยังกำหนดไว้ว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ดังนั้น ในคดีอาญารวมถึงคดีอาญาเสพติด พนักงานอัยการโจทก์จึงมีฐานะเป็นผู้กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิด จึงมีภาระการพิสูจน์หักล้าง

⁴สำนักงานศาลยุติธรรม, คำพิพากษาศาลฎีกา พุทธศักราช 2563 เล่มที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2563), หน้า 155-159.

⁵“พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 133 ตอนที่ 46 ก (24 พฤษภาคม 2559): 1.

⁶“พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 133 ตอนที่ 86 ก (30 กันยายน 2559): 1.

⁷“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 1.

ข้อสันนิษฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าวว่าจำเลยกระทำความผิดจริง⁹ ส่วนจำเลยนั้นไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของจำเลย อย่างไรก็ตามจำเลยมีสิทธินำสืบพยานเพียงหักล้างพยานโจทก์หรือจะพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของจำเลยก็ได้เว้นแต่กรณีที่จำเลยอ้างเหตุยกเว้นโทษ หรือเหตุผลหย่อนผ่อนโทษ จำเลยถึงจะมีภาระการพิสูจน์ในเหตุดังกล่าว⁹

2. ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิดที่เป็นโทษแก่จำเลย

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิดที่เป็นโทษแก่จำเลยนั้น¹⁰ กรณีมีปัญหาว่า โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ โดยจำเลยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวหรือโจทก์เพียงแต่พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขของข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย และจำเลยเป็นผู้พิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายนั้น¹¹ ในปัญหาดังกล่าว มีนักนิติศาสตร์ที่เชี่ยวชาญกฎหมายลักษณะพยานให้ความเห็นเป็นสองฝ่ายดังนี้

ฝ่ายแรกเห็นว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิด โจทก์มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งการสันนิษฐานก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่ามีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดเกิดขึ้น และจำเลยมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 นักนิติศาสตร์ที่มีความเห็นในแนวทางนี้ ได้แก่ ศาสตราจารย์พิเศษเข็มชัย ชุติวงศ์ และศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภัคดีธนากุล

⁹จรูญ ภัคดีธนากุล, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2563), หน้า 284.

¹⁰โสภณ รัตนากร, เรื่องเดิม, หน้า 91-92.

¹¹กฎหมายที่บัญญัติบทสันนิษฐานในลักษณะดังกล่าวไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะกฎหมายดังกล่าวเป็นการสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา ไม่ใช่กฎหมายที่บัญญัติบทสันนิษฐานให้จำเลยต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นโดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดของนิติบุคคล; ศาลรัฐธรรมนูญ, คำวินิจฉัยที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติว่าด้วยการสันนิษฐานโทษทางอาญา [Online], available URL: [¹¹ในบทความนี้ผู้เขียนจะศึกษาเฉพาะภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในกรณีที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิดที่เป็นโทษแก่จำเลยเท่านั้น.](http://https://www.occ_th.constitutionalcourt.or.th/detail/คำวินิจฉัยที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติว่าด้วยการสันนิษฐานโทษทางอาญา, 2020 (ตุลาคม, 29).</p>
</div>
<div data-bbox=)

ศาสตราจารย์พิเศษเข็มชัย ชุติวงศ์ อดีตอัยการสูงสุด เห็นว่า “ถ้ามีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่า...มีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดเกิดขึ้น ดังนี้ โจทก์เพียงแต่พิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นเงื่อนไขแห่งการสันนิษฐานก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่า...มีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดเกิดขึ้น...”¹²

ศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภักดีธนากุล อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เห็นว่า “ถ้ามีกฎหมายวางบทสันนิษฐานเบื้องต้นในข้อเท็จจริงบางข้อไว้ให้เป็นคุณแก่โจทก์แล้ว หน้าที่นำสืบก็ตกไปอยู่แก่ฝ่ายจำเลยที่จะต้องนำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 แต่มีผู้โต้แย้งว่า ในคดีอาญาไม่น่าอนุโลมเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 มาใช้ในการกำหนดหน้าที่นำสืบเพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้วในมาตรา 174 หรือ มาตรา 227 หรือ มาตรา 185 ขอบอกว่าไม่เป็นเช่นนั้น เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 174 ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์แต่อย่างใด มาตรา 174 บัญญัติเรื่องการจัดลำดับก่อนหลังในการนำสืบเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับเรื่องหน้าที่นำสืบ สำหรับ มาตรา 227 ก็ไม่ได้เป็นบทบัญญัติหน้าที่นำสืบในคดีอาญา แต่เป็นบทบัญญัติเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาในกรณีที่โจทก์เป็นฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบ...ไม่เกี่ยวกับภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบ และมาตรา 185 ก็เช่นกัน เป็นบทบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลที่จะตรวจสอบดูว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหรือไม่ จึงไม่ใช่บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดหน้าที่นำสืบ เราจึงมีบทสรุปว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบไว้ จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 มาใช้โดยอนุโลม โดยผ่านประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ฉะนั้น ถ้ามีบทสันนิษฐานเป็นคุณแก่โจทก์ในข้อใด โจทก์ไม่

¹² เข็มชัย ชุติวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด, 2563), หน้า 116.

ต้องพิสูจน์ในข้อนั้น แม้ว่าจะเป็นข้อที่เป็นองค์ประกอบความผิดซึ่งตามหลักทั่วไปโจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบ แต่ก็มีความหมายเหตุต่อไปว่า ในการที่จะใช้ประโยชน์จากบทสันนิษฐานบทนั้นโจทก์ต้องนำสืบข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งข้อสันนิษฐานให้ครบถ้วนเสียก่อน...”¹³

ฝ่ายที่สอง ในกรณีที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิด โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจนปราศจากข้อสงสัย ไม่ว่าจะจำเลยจะสืบหักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายจึงมิได้เปลี่ยนหลักการที่โจทก์ต้องมีภาระการพิสูจน์เพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจนปราศจากข้อสงสัย แต่เป็นกฎหมายกำหนดหน้าที่ให้จำเลยต้องนำพยานหลักฐานมาสืบต่อศาลเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานเท่านั้น ไม่ได้ผลัดภาระการพิสูจน์ให้แก่จำเลย นักนิติศาสตร์ที่มีความเห็นในแนวทางนี้ ได้แก่ ศาสตราจารย์พิเศษโสภณ รัตนกร และศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต

ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า “...เนื่องจากคดีอาญา โจทก์มีหน้าที่สืบพยานหลักฐานให้ศาลเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจนปราศจากข้อสงสัย ดังนั้น ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายจึงมิได้เปลี่ยนหลักการที่โจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบเพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจนปราศจากข้อสงสัย แต่เป็นเพียงบทกฎหมายกำหนดหน้าที่ให้จำเลยต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลให้เพียงพอเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานเท่านั้น หาได้ผลัดภาระการพิสูจน์ให้แก่จำเลยไม่ จำเลยอาจนำสืบพยานหลักฐานโต้แย้งข้อสันนิษฐานให้เห็นข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นเท่านั้น ก็เป็นการหักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายแล้ว จำเลยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นจริงในทางปฏิเสธจนปราศจากข้อสงสัยเหมือนอย่างกรณีของโจทก์ซึ่งมีภาระการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย”¹⁴

¹³ จรัญ ภัทธีธนากุล, เรื่องเดิม, หน้า 288.

¹⁴ อุดม รัฐอมฤต, “ผลของข้อสันนิษฐานตามกฎหมายต่อการกำหนดหน้าที่นำสืบในคดีอาญา,” วารสารนิติศาสตร์ 25, 2 (มิถุนายน 2538): 314 อ้างถึงใน อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563), หน้า 214.

ศาสตราจารย์พิเศษโสภณ รัตนกร อดีตกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า “บทบัญญัติต่างๆ ของไทยเราที่สร้างข้อสันนิษฐานในคดีอาญา... ก็ใช้ถ้อยคำค่อนข้างชัดเจนว่า จำเลยต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐาน เท่ากับเป็นการผลัดภาระการพิสูจน์ไปให้จำเลย แต่ก็น่าจะจะต้องถือว่า ภาระของจำเลยในการสืบหักล้างข้อสันนิษฐานมีเพียงสืบให้เห็นถึงความ นำเป็นไปได้นั้น ไม่ต้องถึงกับให้สิ้นข้อสงสัย ข้อสันนิษฐานน่าจะเพียง ช่วยลดภาระการพิสูจน์ให้โจทก์ลงบ้าง แต่โจทก์ยังคงต้องพิสูจน์ ‘ข้อเท็จจริงพื้นฐาน’ เพื่อให้เกิด ‘ข้อข้อเท็จจริงที่สันนิษฐาน’ อันเป็น องค์ประกอบความผิด และก่อให้เกิดหน้าที่แก่จำเลยที่ต้องสืบหักล้าง แต่ผลที่สุดภาระการพิสูจน์จนถึงข้อสงสัยอันสมควรก็ยังเป็นของโจทก์อยู่ ไม่ว่าจะจำเลยจะสืบหักล้างหรือไม่ก็ตาม เมื่อสิ้นสุดการสืบพยานแล้ว ศาล คงต้องพิจารณาว่าคดีของโจทก์มีข้อสงสัยตามสมควรอยู่หรือไม่ เช่นเดียวกับคดีที่โจทก์ต้องนำสืบโดยไม่มีข้อสันนิษฐาน เช่นกัน”¹⁵

ผู้เขียนมีความเห็นด้วยกับฝ่ายแรกโดยเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้ บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องภาระการพิสูจน์ไว้ กล่าวคือ มาตรา 174 บัญญัติให้โจทก์นำพยานเข้าสืบก่อน ไม่ใช่เรื่องภาระการพิสูจน์ ส่วนมาตรา 227 เป็นบทบัญญัติเรื่องมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐาน ไม่ใช่บทบัญญัติกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดมีภาระการพิสูจน์ประเด็นใด ดังนั้น ในเรื่องภาระการพิสูจน์ ในคดีอาญาจึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ประกอบประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 มาใช้บังคับ กล่าวคือ โจทก์จะเป็นผู้กล่าวอ้างว่าจำเลย กระทำความผิด ประกอบกับจำเลยได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 29 วรรคสอง ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นโจทก์จึงมีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์ เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว ดังนั้น ในกรณีที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิดซึ่งเป็นคุณ แก่โจทก์ โจทก์มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งการสันนิษฐานก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่ามี ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดเกิดขึ้น และจำเลยมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้น หลังจากสืบพยานเสร็จแล้วศาลจึงชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบว่า ข้อเท็จจริงในทางนำ สืบของคู่ความปราศจากความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และเมื่อศาลแน่ใจ

¹⁵โสภณ รัตนกร, เรื่องเดิม, หน้า 164.

ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

3. บทบัญญัติที่สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1

บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 ซึ่งเดิมบัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เห็นสมควร
การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสองเดิมนั้น มีเจตนารมณ์เพื่อให้การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่¹⁶ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2544 ว่ามาตรา 15 วรรคสองนั้นมีเจตนารมณ์มุ่งประสงค์ลงโทษผู้มียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองซึ่งคำนวณสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปเสมือนว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่ายเนื่องจากยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เป็นภัยต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ¹⁷ ต่อมาฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ

¹⁶ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522.

¹⁷ แม้ตามมาตรา 15 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 จะกำหนดว่า ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ที่คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปโดยมิได้รับอนุญาตถือว่าผู้นั้นมีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายอันเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดก็ตาม แต่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยเสียงข้างมากในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2544 ว่าพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยให้เหตุผลว่ากฎหมายที่กำหนดปริมาณสารเสพติดให้โทษในประเภท 1 เป็นเพียงเกณฑ์เปรียบเทียบสำหรับความผิดที่จะนำไปสู่

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและกำหนดมาตรการควบคุมการครอบครองเพื่อจำหน่ายยาทั่วไป ซึ่งมีส่วนผสมของยาเสพติดให้โทษ¹⁸ จึงตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 โดยมาตรา 8 ได้แก้ไขมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 15 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน
‘มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เว้นแต่รัฐมนตรีได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) เด็กซ์โทรโลเซอไรด์ หรือ แอลเอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนลิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนลิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 นอกจาก (1) และ (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป

...”

การลงโทษเท่านั้น ผู้ที่จะได้รับโทษต้องผ่านการพิสูจน์ของโจทก์แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง รายละเอียดโปรดดูคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2544; “คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2544,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 2 ก (3 มกราคม 2545): 104-109.

¹⁸หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545.

การแก้ไขดังกล่าวยังคงบทบัญญัติที่สันนิษฐานเด็ดขาดว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ไว้เช่นเดิม นอกจากนี้ ศาลฎีกายังได้วางหลักในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1068/2555 ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดตามกฎหมายให้โจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าบุคคลนั้นมีเจตนาไว้ครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือไม่¹⁹ ต่อมาสถานีดับบัญชีแห่งชาติเห็นว่าเนื่องจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม กำหนดว่าบุคคลใดซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยมียาเสพติดให้โทษเกินปริมาณที่กำหนดไว้ ให้ถือเป็นเด็ดขาดว่าผู้นั้นกระทำเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้เปิดโอกาสให้พิจารณาจากพฤติการณ์หรือค่านิ่งถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดและไม่ได้ให้สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพิสูจน์ความจริงในคดี สมควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าว ให้มีลักษณะเป็นเพียงข้อสันนิษฐาน เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริงได้²⁰

ในการประชุมสถานีดับบัญชีแห่งชาติวาระรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 โดยในมาตรา 3 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 15 วรรคสาม สำนักงานกฎหมายสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสถานีดับบัญชีแห่งชาติ ตั้งข้อสังเกตถึงภาระการพิสูจน์ของโจทก์เกี่ยวกับการแก้ไขมาตราดังกล่าว โดยตามหลักการพื้นฐานของการดำเนินคดีอาญานั้น โจทก์จะต้องเป็นผู้ที่มีภาระการพิสูจน์หรือมีหน้าที่ในการนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนกว่าศาลจะเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง หากโจทก์ไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยได้ว่าจำเลยกระทำความผิดจริงแล้ว ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 แต่ในบางกรณีองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศอาจตรากฎหมายยกเว้นหลักการดังกล่าวโดยกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เป็นบทสันนิษฐานความผิดอาญาของจำเลยได้ ดังเช่นที่เคยมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 15 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 11/2544 ว่า การมีบทบัญญัติสันนิษฐานความผิดอาญาดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และตามมาตรา 15 วรรคสาม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 มาตรา 3 โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครอง และมีปริมาณตามที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตราดังกล่าวเสียก่อน จากนั้นจึงจะต้องด้วยบทสันนิษฐานความผิดของกฎหมายซึ่งให้สันนิษฐานว่าจำเลยมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายอันเป็นเพียงบทสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบ

¹⁹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, รวมคำพิพากษาศาลฎีกา ยาเสพติด (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2559), หน้า 48.

²⁰ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560.

ความผิดเพียงบางข้อ หลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหาแล้ว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 11/2549 วินิจฉัยว่าบทสันนิษฐานความผิดในลักษณะทำนองนี้ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและใช้บังคับได้²¹ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 โดยในมาตรา 3 แก้ไขมาตรา 15 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ดังนี้

“มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

‘การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามปริมาณ ดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) เด็กซ์โตรไลเซอไรด์ หรือ แอลเอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนลิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนลิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 นอกจาก (1) และ (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป’”

ส่วนความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่าย คือพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 66

²¹ สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, “เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... (พลเรือเอกศิษุวิชรวงษ์สุวรรณ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ),” ตุลาคม พ.ศ. 2559.

“ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไปต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต”

ความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66 โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ผู้กระทำ: ผู้ใด
- 2) การกระทำ: มีไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 3) วัตถุประสงค์การกระทำ: ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิ
  - (1) ไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม (กรณีมาตรา 66 วรรคหนึ่ง)
  - (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม (กรณีมาตรา 66 วรรคสอง)
  - (3) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป (กรณีมาตรา 66 วรรคสาม)

4) องค์ประกอบภายใน: เจตนา

5) เจตนาพิเศษ: เพื่อจำหน่าย

บทบัญญัติที่สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามมาตรา 15 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เป็นเพียงกฎหมายที่สันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อของความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66

โจทก์ยังต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงองค์ประกอบความผิดข้ออื่นๆ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66

หลังจากที่สถานีดับัญญัติแห่งชาติตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 แก้ไขมาตรา 15 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แล้ว ทางฝ่ายตุลาการได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 896/2563 วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2) เป็นบทสันนิษฐานไม่เด็ดขาด เมื่อโจทก์นำสืบฟังได้ว่า เมทแอมเฟตามีน 4,000 เม็ด มีน้ำหนักสุทธิ 394.263 กรัม คำนวณสารบริสุทธิ์ได้ 95.490 กรัม พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบจึงเข้าเงื่อนไขที่จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายแล้ว จำเลยจึงมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้น²² ดังนั้น บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 มาตรา 3 นั้นจึงเป็นเพียงบทสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อขององค์ประกอบความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66 วรรคสองและวรรคสามเท่านั้น โดยโจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครอง และมีปริมาณตามที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตราดังกล่าวเสียก่อน ก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่าจำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำเลยมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้น นอกจากนี้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1047/2563 ดังที่ยกมาข้างต้นวินิจฉัยว่า แม้มเมทแอมเฟตามีนของกลางที่เจ้าพนักงานตำรวจยึดได้จากจำเลยมีจำนวนสิบบ้าหน่วยการใช้ขึ้นไป อันต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามมาตรา 15 วรรคสาม (2) แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวมิใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดเมื่อพยานหลักฐานโจทก์ยังมีน้ำหนักไม่มั่นคงพอลงโทษจำเลย ประกอบกับที่จำเลยนำสืบว่า จำเลยเก็บเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้เพื่อเสพเท่านั้นก็มีเหตุผลที่จะรับฟังหักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายได้²³ แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1293/2563 วินิจฉัยว่า แม้มเมทแอมเฟตามีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์มีปริมาณมากกว่าสามร้อยเจ็ดสิบบ้ามิลลิกรัม ต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2) ว่าจำเลยมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวเป็นเพียง

²²เนติบัณฑิตยสภา, คำพิพากษาศาลฎีกาประจำปีพุทธศักราช 2563 ตอนที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนอรุณการพิมพ์ จำกัด, ม.ป.ป.), หน้า 350-359.

²³สำนักงานศาลยุติธรรม, คำพิพากษาศาลฎีกา พุทธศักราช 2563 เล่มที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2563), หน้า 155-159.

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น ไม่ใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด และในคดีอาญาเมื่อจำเลยให้การปฏิเสธ โจทก์มีภาระการพิสูจน์ให้ได้ความโดยปราศจากข้อสงสัยว่า เมทแอมแพตตามีนของกลางเป็นของที่จำเลยมีไว้เพื่อจำหน่าย จึงจะลงโทษได้ตามฟ้อง²⁴ จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ศาลฎีกาตีความในเรื่องภาระการพิสูจน์ของโจทก์ตามบทบัญญัติข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเรื่องกรณีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

หลังจากที่มาตรา 15 วรรคสามแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 ต่อมาพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564²⁵ และประมวลกฎหมายยาเสพติด มีผลบังคับใช้โดยยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมีผลยกเลิกความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายตามมาตรา 15 และมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และบัญญัติความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา 145 (1), 90, 34 และ 35 และได้ยกเลิกบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่บัญญัติให้การครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง เป็นบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าผู้กระทำมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 107 ดังนี้

“มาตรา 107 ห้ามผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 เพื่อเสพ

การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ”

ดังนั้น ในกรณีที่โจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตภายหลังจากที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับแล้ว

²⁴ ศาลฎีกา, “คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1293/2563,” 16 มีนาคม 2563.

²⁵ “พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนที่ 73 ก (8 พฤศจิกายน 2564): 1.

โจทก์จะต้องมีภาระการพิสูจน์ว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1

สำหรับในคดีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ยังค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 กำหนดทางแก้ปัญหาวังนี้

“มาตรา 21 ให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559 ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดทำพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด

คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นอยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดทำพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อขายหรือไม่แล้วแต่กรณี ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร”

ดังนั้น ในคดีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ยังค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21 วรรคสอง กำหนดให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแถลงขอสืบพยานเพิ่มเติมว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ และให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร ส่วนคดียาเสพติดที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง กำหนดให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

4. ปัญหาการพิจารณาพิสูจน์ของโจทก์กับข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเรื่องการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่าย

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1047/2563 ที่ยกขึ้นเป็นกรณีศึกษานั้น ขณะที่ศาลฎีกาวินิจฉัยคดีนี้ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 และประมวลกฎหมายยาเสพติดยังไม่มีผลใช้บังคับ ดังนั้นในบทความนี้จึงต้องวิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสามด้วยซึ่งเป็นกฎหมายที่ศาลฎีกานำมาวินิจฉัยคดีนี้ ในกรณีที่มีจำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 นั้น โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ว่า การกระทำของจำเลยเป็นการมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ส่วนจำเลยไม่มีภาระการพิสูจน์หลักกลางข้อสันนิษฐานดังกล่าว หรือโจทก์เพียงแต่พิสูจน์ว่าจำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานตามกฎหมายเท่านั้น ส่วนจำเลยมีภาระการพิสูจน์หลักกลางข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว

ในปัญหานี้ความเห็นทางวิชาการและแนวคำพิพากษาศาลฎีกายังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันดังกล่าวข้างต้นโดยฝ่ายแรกเห็นว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิด โจทก์มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งการสันนิษฐานก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่ามีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดเกิดขึ้น และจำเลยมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์หลักกลางข้อสันนิษฐานนั้น โดยมีเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1068/2555, 896/2563 สนับสนุน ส่วนฝ่ายที่สองเห็นว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิด โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจนปราศจากข้อสงสัย ไม่ว่าจะจำเลยจะสืบหลักกลางข้อสันนิษฐานตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม กฎหมายดังกล่าวกำหนดหน้าที่ให้จำเลยต้องนำพยานหลักฐานมาสืบต่อศาลเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานเท่านั้น ไม่ได้ผลภาระการพิสูจน์ให้แก่จำเลย โดยมีเพียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1293/2563 สนับสนุนซึ่งไม่ใช่คำพิพากษาที่วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จึงไม่อาจถือได้ว่าคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1293/2563 กลับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1068/2555, 896/2563

สำหรับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1047/2563 ที่ยกขึ้นเป็นกรณีศึกษานั้น ศาลฎีกาพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นว่า จำเลยมีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 67 โดยให้เหตุผลว่าถึงแม้เมทแอมเฟตามีนของกลางที่เจ้าพนักงานตำรวจยึดได้จากจำเลยมีจำนวนลึบห้าหน่วยการใช้

ขึ้นไป อันต้องด้วยข้อสันนิษฐานของมาตรา 15 วรรคสาม (2) แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็มีข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ประกอบกับที่จำเลยนำสืบว่า จำเลยเก็บเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้เพื่อเสพเท่านั้นก็มีเหตุผลที่จะรับฟังหักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายได้

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาชั้นต้นดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า โจทก์ได้พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 แล้ว จำเลยจึงมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้น ซึ่งจำเลยนำสืบว่า จำเลยรับจ้างฉีดยาฆ่าแมลง และเป็นกรรมกร จึงเก็บเมทแอมเฟตามีนไว้เพื่อเสพโดยเข้าใจว่าจะทำให้มีเรี่ยวแรงเพื่อจะทำงานได้มากขึ้น นอกจากนี้ มีพฤติการณ์แห่งคดี คือ เมทแอมเฟตามีนที่ตรวจยึดได้ที่บ้านของจำเลย 14 เม็ด ถูกซุกซ่อนไว้อยู่ในตู้ผ้าห่มไม่มีลักษณะการแบ่งบรรจุในลักษณะเตรียมไว้เพื่อจำหน่าย

เมื่อศาลฎีกาชั้นนำหนักของพยานหลักฐานปรากฏว่า

1) พยานบุคคลที่เป็นประจักษ์พยานของโจทก์ปาก เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยยืนยันว่า ก่อนเกิดเหตุได้รับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์การจำหน่ายยาเสพติดของจำเลยมาก่อน แต่ก็ไม่ได้ระบุแหล่งผู้ให้ข้อมูลและไม่มีรายละเอียดว่าจำเลยจำหน่ายยาเสพติดให้แก่ผู้ใด เมื่อใด ทั้งไม่มีการสืบสวนขยายผล เพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยว่าเป็นคนกลางคอยรับส่งเมทแอมเฟตามีนให้แก่ลูกค้าจริงหรือไม่ คำเบิกความของพยานโจทก์จึงเลื่อนลอยขาดความน่าเชื่อถือ และขณะเจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นตัวจำเลยพบเมทแอมเฟตามีน 2 เม็ด อยู่ในกำมือข้างขวาโดยการจับกุมจำเลยไม่ได้มีการวางแผนมาก่อน ไม่ได้มีการโทรศัพท์ติดต่อล่อซื้อหรือนัดหมายให้จำเลยมาบริเวณที่เกิดเหตุ เป็นการพบจำเลยโดยบังเอิญ จึงเป็นเรื่องที่ผิดวิสัยอย่างยิ่ง เพราะเมทแอมเฟตามีนเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เหตุใดจำเลยจึงต้องนำออกมากำไว้ในมือในที่สาธารณะเช่นนี้ คำเบิกความของพยานโจทก์ส่วนนี้จึงขัดต่อเหตุผล

2) พยานวัตถุ เมทแอมเฟตามีนที่ตรวจยึดได้ที่บ้านของจำเลย 14 เม็ด เป็นจำนวนไม่มากนัก และถูกซุกซ่อนไว้ในตู้ผ้าห่ม โดยไม่ปรากฏว่ามีการแบ่งบรรจุในลักษณะเตรียมไว้เพื่อจำหน่าย

3) พยานเอกสารที่เป็นบันทึกคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน แต่เป็นเพียงพยานบอกเล่ามีน้ำหนักน้อย และโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่มีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากคำรับดังกล่าวมาฟังประกอบ

4) จำเลยอ้างตนเองเป็นพยานบุคคลปากจำเลยรับจ้างฉีดยาฆ่าแมลงและเป็นกรรมกร จึงเก็บเมทแอมเฟตามีนไว้เพื่อเสพ โดยเข้าใจว่าจะทำให้มีเรี่ยวแรงเพื่อจะทำงานได้มากขึ้น

จากการรับฟังพยานหลักฐานข้างต้น ทำให้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ถึงแม้เมทแอมเฟตามีนของกลางที่เจ้าพนักงานตำรวจยึดได้จากจำเลยมีจำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป อันต้องด้วยข้อสันนิษฐานของมาตรา 15 วรรคสาม (2) แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ว่ามีไว้ใน

ครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็มีข้อสันนิษฐานเด็ดขาด พยานหลักฐานโจทก์ตามที่นำสืบมาจึงมีน้ำหนักน้อยและศาลเชื่อพยานจำเลยโดยวินิจฉัยว่า กรณีอาจเป็นดังที่จำเลยฎีกาจึงมีเหตุผลที่จะรับฟังหักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายได้ กรณีจึงรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1047/2563 ดังกล่าวข้างต้นวินิจฉัยสอดคล้องกับความเห็นของนักนิติศาสตร์ฝ่ายแรก ฝ่ายนิติบัญญัติแห่งชาติ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1068/2555, 896/2563 ตามหลักการที่ว่า ในคดีอาญาโจทก์จะต้องเป็นผู้ที่มีภาระการพิสูจน์หรือมีหน้าที่ในการนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนกว่าศาลจะเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง แต่ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจตรากฎหมายยกเว้นหลักการดังกล่าว โดยกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เป็นบทสันนิษฐานการกระทำของจำเลยได้ โดยกฎหมายที่กำหนดข้อสันนิษฐานถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิดซึ่งเป็นคุณแก่โจทก์ โจทก์จึงมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งการสันนิษฐานก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 แล้วตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2), 66 จำเลยจึงมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานนั้นหลังจากสืบพยานเสร็จแล้วศาลจึงชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ซึ่งข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1047/2563 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานโจทก์ยังมีน้ำหนักไม่มั่นคงพอและจำเลยสามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2) ได้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นว่า จำเลยมีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 67

สำหรับปัญหาภาระการพิสูจน์ของโจทก์กับบทบัญญัติที่สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 นั้น แม้จะมีความเห็นของนักนิติศาสตร์ เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1068/2555, 896/2563, 1047/2563 วินิจฉัยไปในแนวทางว่า ในกรณีที่จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 นั้น โจทก์เพียงแต่พิสูจน์ว่าจำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่สันนิษฐานตามกฎหมาย ส่วนจำเลยมีภาระการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวก็ ตาม แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 และประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับแล้ว ปัญหาดังกล่าวก็อาจจะยุติไปเฉพาะในคดีที่ยื่นฟ้องหลังจากที่

กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวได้ยกเลิกบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 อันเป็นคุณแก่โจทก์ แต่ได้มีบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อเสพซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 อันเป็นคุณแก่จำเลยตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 107 ดังนั้น ในคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตภายหลังจากที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับแล้ว โจทก์มีภาระการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 145 (1), 90, 34 และ 35 และในคดีดังกล่าว หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำเลยครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด โจทก์ต้องมีภาระการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยและต้องหักล้างบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อเสพซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ด้วย

ส่วนคดีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ยังค้างพิจารณาอยู่ในศาลหรือที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับนั้น แม้ประมวลกฎหมายยาเสพติดได้ยกเลิกบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 อันเป็นคุณแก่โจทก์ แต่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21 กำหนดให้ในคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแถลงขอสืบพยานเพิ่มเติมว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ และให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งโจทก์อาจจะต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายตามหลักทั่วไป ส่วนคดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21 กำหนดให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ดังนั้น ศาลสูงอาจจะต้องใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานว่า โจทก์ได้พิสูจน์ว่า จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานตามกฎหมายแล้วหรือไม่ และจำเลยพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวได้หรือไม่

5. บทสรุป

จากหลักที่ว่า ในคดีอาญาพนักงานอัยการโจทก์มีฐานะเป็นผู้กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดจึงมีภาระการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง แต่ฝ่ายนิติบัญญัติอาจตรากฎหมายยกเว้นหลักการดังกล่าวโดยกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เป็นบทสันนิษฐานการกระทำ

ของจำเลยได้ดังเช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาว่า ในกรณีที่จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 นั้น โจทก์ยังมีภาระการพิสูจน์ว่า การกระทำของจำเลยเป็นการมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ส่วนจำเลยไม่มีภาระการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว หรือโจทก์เพียงแต่พิสูจน์ว่า จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานตามกฎหมายเท่านั้น ส่วนจำเลยมีภาระการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว ในปัญหาดังกล่าวจะมีนักนิติศาสตร์มีความเห็นเป็นสองฝ่ายไม่เป็นแนวเดียวกัน แต่โดยส่วนใหญ่แล้วนักนิติศาสตร์ ฝ่ายนิติบัญญัติ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1068/2555, 896/2563, 1047/2563 มีความเห็นและวินิจฉัยไปในแนวทางว่าโจทก์เพียงแต่พิสูจน์ว่า จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองตามปริมาณที่ต้องด้วยบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานตามกฎหมายโดยจำเลยมีภาระการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 และประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับแล้ว ปัญหาดังกล่าวก็อาจจะยุติไปเฉพาะในคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตหลังจากที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ กล่าวคือ โจทก์ต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 145 (1), 90, 34 และ 35 ส่วนคดีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ที่ยังค้างพิจารณาอยู่ในศาลหรือที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับนั้นยังต้องนำบทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 21

บรรณานุกรม

- เข็มชัย ชูติวงศ์. **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม
 พับลิชชิ่ง จำกัด, 2563.
- จรัญ ภัคดีธนากุล. **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร:
 บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2563.
- เนติบัณฑิตยสภา. **คำพิพากษาฎีกาประจำปีพุทธศักราช 2563 ตอนที่ 2**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
 ธนอรุณการพิมพ์ จำกัด, ม.ป.ป.
- “สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 96 ตอนที่ 63 ฉบับพิเศษ (27 เมษายน
 2522): 40.
- _____. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก (14 มกราคม 2541): 45.
- _____. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 119 ตอนที่ 2 ก (3 มกราคม 2545): 104-109.
- _____. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 133 ตอนที่ 46 ก (24 พฤษภาคม 2559): 1
- _____. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 133 ตอนที่ 86 ก (30 กันยายน 2559): 1.
- _____. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 138 ตอนที่ 73 ก (8 พฤศจิกายน 2564): 1.
- ศาลฎีกา. “คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1293/2563.” 16 มีนาคม 2563.
- ศาลรัฐธรรมนูญ. **คำวินิจฉัยที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติว่าด้วยการสันนิษฐานโทษ
 ทางอาญา** [Online]. Available URL: [http://https://www.occ_th.constitutional
 court.or.th/detail/คำวินิจฉัยที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติว่าด้วยการ
 สันนิษฐานโทษทางอาญา, 2020 \(ตุลาคม, 29\).](http://https://www.occ_th.constitutional_court.or.th/detail/คำวินิจฉัยที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติว่าด้วยการสันนิษฐานโทษทางอาญา, 2020 (ตุลาคม, 29).)
- โสภณ รัตนากร. **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-
 นิติบรรณการ, 2551.
- สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติสภา
 นิติบัญญัติแห่งชาติ. “เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
 (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... (พลเรือเอกศิษฐ วัชรวงษ์สุวรรณ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับ
 คณะเป็นผู้เสนอ).” ตุลาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. **รวมคำพิพากษาคดี
 ยาเสพติด**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2559.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. **คำพิพากษาศาลฎีกา พุทธศักราช 2563 เล่มที่ 2**. กรุงเทพมหานคร:
 ม.ป.ท., 2563.

อุดม รัฐอมฤต. “ผลของข้อสันนิษฐานตามกฎหมายต่อการกำหนดหน้าที่นำสืบในคดีอาญา.”
วารสารนิติศาสตร์ 25, 2 (มิถุนายน 2538): 314 อ้างถึงใน อุดม รัฐอมฤต. คำอธิบาย
กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและ
เอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563.